

Briuselis, 2024 m. balandžio 19 d.
(OR. en)

8957/24

SOC 284
GENDER 66
ECOFIN 450
JAI 637

PRANEŠIMAS

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai

Ankstesnio
dokumento Nr.: 7623/1/24 REV 1

Dalykas: Tarybos išvadų dėl moterų ekonominio įgalėjimo ir finansinės
nepriklausomybės, kaip kelio į tikrąją lyčių lygybę, projektas
– *Patvirtinimas*

1. Pirmininkaujanti valstybė narė parengė Tarybos išvadų dėl moterų ekonominio įgalėjimo ir finansinės nepriklausomybės, kaip kelio į tikrąją lyčių lygybę, projektą.
2. Išvados grindžiamos Europos lyčių lygybės instituto (EIGE) parengta ataskaita „Finansinė nepriklausomybė ir lyčių lygybė: pajamų, turto ir galios sąsajos“ (*Financial independence and gender equality: joining the dots between income, wealth and power*), kuri pateikiama dok. 9019/24.
3. Išvadas nagrinėjo Socialinių klausimų darbo grupės nariai 2024 m. vasario 29 d., kovo 18 d. ir balandžio 12 d.
4. Dėl šio pranešimo priede išdėstyto teksto projekto susitarta iš esmės.

5. Nuolatinių atstovų komiteto prašoma:

- susipažinti su EIGE ataskaita, pateikiama dok. 9019/24, ir
- perduoti šio pranešimo priede pateikiamą išvadų projektą EPSCO tarybai patvirtinti 2024 m. gegužės 7 d. posėdyje.

Moterų ekonominis įgalėjimas ir finansinė nepriklausomybė, kaip kelias į tikrąją lyčių lygybę
- Tarybos išvadų projektas¹

PRIPAŽINDAMA, KAD

1. Lyčių lygybė ir žmogaus teisės yra Europos vertybių pagrindas. Moterų ir vyrų lygybė pripažįstama kaip vienas iš pagrindinių Europos Sąjungos principų, įtvirtintų Sutartyse ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje.
2. Lygios galimybės ir lyčių lygybė, įskaitant vienodą požiūrį ir galimybes, susijusius su dalyvavimu darbo rinkoje, užimtumo sąlygomis, karjeros raida ir teisių į pensiją įgijimu, taip pat vienodą užmokestį už vienodos vertės darbą ir profesinio bei asmeninio gyvenimo pusiausvyrą, pripažįstamos 2017 m. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbto Europos socialinių teisių ramsčio 2, 3, 9 ir 15 principuose.
3. 1995 m. įvykusioje 4-ojoje pasaulinėje moterų klausimų konferencijoje Jungtinių Tautų priimtoje Pekino veiksmų platformoje F sritis „Moterys ir ekonomika“, įskaitant moterų ekonominės nepriklausomybės skatinimą, įvardyta kaip viena iš dvylikos itin svarbių probleminių sričių. Joje teigiama, kad šioje probleminėje srityje vyriausybės ir kiti subjektai turėtų skatinti aktyvią ir matomą lyčių perspektyvos integravimo į visas politikos sritis ir programas politiką.

---

¹ Išvados parengtos Pekino veiksmų platformos įgyvendinimo peržiūros kontekste, ypač atsižvelgiant į itin svarbią F probleminę sritį „Moterys ir ekonomika“.

4. JT konvencijoje dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims (CEDAW), kurios šalys yra visos valstybės narės, raginama priimti priemones, kuriomis būtų panaikinta moterų diskriminacija ekonominio gyvenimo srityje, ypač kiek tai susiję su teise gauti banko paskolas, hipotekos paskolas ir kitų formų finansinius kreditus.

PRIMINDAMA, KAD

5. 2019 m. Taryba paragino Europos Komisiją ir valstybes nares „propaguoti moterų ekonominį nepriklausomumą ir tvarų bei integracinį ekonomikos augimą“, taip pat „skirti daugiau dėmesio lyčių lygybei įvairiuose Europos semestro proceso etapuose, be kita ko, naudojant jau esamus lyčių lygybės rodiklius ir, kai tikslinga, kuriant naujus rodiklius, taip pat toliau rengiant pagal lytį suskirstytus duomenų rinkimo ir statistikos metodus bei analizę siekiant stebėti pažangą lyčių lygybės srityje“².
6. 2003 m. Taryba paprašė Europos Komisijos ir valstybių narių pripažinti mokamą bei nemokamą priežiūros darbą ir „skatinti sutelkti ir veiksmingai naudoti ES išteklius ir lėšas remiant Europos priežiūros strategijos ir Tarybos rekomendacijų dėl ilgalaikės priežiūros ir ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros įgyvendinimą, kad būtų daroma pažanga pertvarkant priežiūros sistemas, kad būtų pereita prie holistinių, į asmenį orientuotų ir bendruomeninių modelių, taip siekiant geriau pripažinti priežiūros vertę ir naikinti išankstinį nusistatymą bei lyčių stereotipus“³.

---

² Dok. 14938/19.

³ Dok. 16094/1/23 REV 1.

7. 2023 m. Taryba taip pat paragino Europos Komisiją „užtikrinti, kad lyčių lygybės klausimai būtų integruoti į ES biudžeto įgyvendinimą, siekiant panaikinti išliekančią lyčių nelygybę, be kita ko, visų pirma finansuojant priemones, kuriomis didinama lyčių lygybė bei moterų ekonominis įgalėjimas pagal atitinkamas išlaidų programas pagal daugiametę finansinę programą (DFP), ir visiškai įgyvendinant Europos Komisijos metodiką, skirtą lyčių lygybei skirtoms išlaidoms ES biudžete sekti“ ir „užtikrinti, kad visose Komisijos ataskaitose būtų pateikiama pagal lytį suskirstyta statistika“⁴.
8. Reglamente dėl ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės pabrėžiamas poreikis investuoti į patikimą priežiūros infrastruktūrą „siekiant užtikrinti lyčių lygybę ir moterų ekonominį įgalėjimą, siekiant kurti atsparias visuomenes, kovoti su mažų garantijų darbu sektoriuose, kuriuose daugiausia dirba moterys, skatinti darbo vietų kūrimą, užkirsti kelią skurdui ir socialinei atskirčiai ir siekiant daryti teigiamą poveikį bendrajam vidaus produktui (BVP), nes tai suteikia galimybę daugiau moterų dirbti už atlygį“⁵.
9. Remiantis Europos lyčių lygybės instituto (EIGE) atliktu tyrimu dėl lyčių lygybės ekonominės naudos Europos Sąjungoje, padidinus lyčių lygybę, be kita ko, pasitelkiant moterų ekonominį įgalėjimą, iki 2050 m. ES BVP padidėtų iki 9,6 %⁶.

---

⁴ Dok. 9684/23.

⁵ OL L 57, 2021 2 18, p. 17–75.

⁶ *Lyčių lygybės ekonominė nauda Europos Sąjungoje, p. 2.*

PAŽYMĖDAMA, KAD

10. „Gerovė lyčių lygybe grindžiamoje ekonomikoje“ yra vienas iš Komisijos 2020–2025 m. lyčių lygybės strategijos strateginių prioritetų, kuriame pabrėžiama, kad „moterys ir vyrai, nepaisant visų jų skirtumų, turėtų turėti lygias galimybes gerai gyventi ir būti ekonomiškai nepriklausomi, gauti vienodą užmokestį už vienodos vertės darbą, turėti vienodas galimybes gauti finansavimą ir teisingas pensijas“⁷.
11. Savo ataskaitoje „Finansinė nepriklausomybė ir lyčių lygybė: pajamų, turto ir galios sąsajos“ (*Financial independence and gender equality: joining the dots between income, wealth and power*) EIGE pateikia lyčių nelygybės ES, susijusios su finansiniu nepriklausomumu, įrodymų, ypač daug dėmesio skirdamas tam, kaip iki šiol buvo apibrėžiama finansinio nepriklausomumo sąvoka, ir išanalizuodamas žalingas finansinės priklausomybės, įskaitant ekonominį smurtą, pasekmes⁸.
12. EIGE nurodo, kad moterų ekonominis ir finansinis įgalėjimas yra procesas, kurio metu moterys įgyja galią kontroliuoti savo gyvenimą bei galimybę priimti strateginius sprendimus. Ataskaitoje finansinė nepriklausomybė apibrėžiama kaip daugialypė sąvoka, apimanti pajamas, turtą ir galią ir (arba) kontrolę, kad būtų galima išsamiau aprėpti daugelį lyčių nelygybės aspektų.

---

⁷ Žr. dok. 6678/20.

⁸ EIGE (2024 m.), *Financial independence and gender equality* (Finansinė nepriklausomybė ir lyčių lygybė) (dok. 9019/24, p. ix-xiv ir p. 15).

13. Užimtumo, užmokesčio, darbo ir kitų pajamų, įskaitant pensijas, taip pat priežiūros, gerovės ir galimybių gauti kreditą atžvilgiu moterims nepalanki ilgalaikė lyčių nelygybė išlieka⁹. Nelygybė atsiranda dėl horizontaliosios ir vertikaliosios lyčių segregacijos ir mažiau aktyvaus moterų dalyvavimo darbo rinkoje. Gerokai daugiau moterų dirba ne visą darbo dieną ir menkai apmokamuose sektoriuose dėl su lyčių aspektais susijusių suvaržymų ir lyčių stereotipų.
14. Nevienodas nemokamos priežiūros ir namų ruošos darbų pasiskirstymas tarp moterų ir vyrų taip pat trukdo moterims vienodomis sąlygomis dalyvauti darbo rinkoje ir daro neigiamą poveikį jų pajamoms ir finansinei nepriklausomybei¹⁰. 2022 m. vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumas ES tebebuvo maždaug 12,7 %. EIGE vertinimu, 18–60 m. amžiaus vienišų suaugusių vyrų ir moterų turinis atotrūkis aštuoniose valstybėse narėse yra 32 %, o pagal atskirų šalių įverčius – 8–49 %¹¹. O dėl vyrų ir moterų pensijų skirtumo, kuris 2022 m. sudarė 26,1 %, didėja moterų pažeidžiamumas, susijęs su skurdo rizikos lygiu.
15. Remiantis EIGE tyrimu, lyčių nelygybė, susijusi su užimtumu, užmokesčiu, darbo bei kitomis pajamomis ir turtu, ypač pastebima tarp tam tikrų grupių moterų, įskaitant moteris, gyvenančias vienišų tėvų namų ūkiuose, vyresnio amžiaus moteris, migrantų kilmės moteris ir išlaikomų vaikų turinčias moteris¹². Kitos pažeidžiamos moterų grupės yra, be kita ko, moterys smurto aukos, romų tautybės moterys, moterys su negalia ir moterys, bėgančios nuo Rusijos agresijos karo Ukrainoje ir nuo smurtinių konfliktų kitose pasaulio dalyse.
16. Ataskaitoje daroma išvada, kad finansinė nepriklausomybė yra tiek gyvenimo ciklo klausimas, tiek užburtas ratas: dėl finansinės nepriklausomybės stokos sunkiau pasinaudoti galimybėmis, kurios sustiprintų finansinę nepriklausomybę¹³.

---

⁹ EIGE (2024 m.), *Financial independence and gender equality* (Finansinė nepriklausomybė ir lyčių lygybė) (dok. 9019/24, p. 78).

¹⁰ EIGE (2023 m.): *A Better Work-Life Balance: Bridging the gender care gap* (Geresnė profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyra: sumažinti vyrų ir moterų priežiūros pareigų skirtumą).

¹¹ EIGE (2024 m.), *Financial independence and gender equality* (Finansinė nepriklausomybė ir lyčių lygybė) (dok. 9019/24, p. 35).

¹² EIGE (2024 m.), *Financial independence and gender equality* (Finansinė nepriklausomybė ir lyčių lygybė) (dok. 9019/24, p. 79).

¹³ *Ibid*, p.63–64.

17. Pagal 2024 m. bendrą užimtumo ataskaitą apmokestinimo struktūra gali skatinti didesnę lyčių lygybę darbo rinkoje, be kita ko, panaikinant porų bendrą apmokestinimą, nes 78 % antrųjų šeimoje uždirbančių asmenų ES yra moterys. Ataskaitoje akcentuojama, kad porų bendro progresinio apmokestinimo sistemos gali turėti neigiamos įtakos antrųjų šeimoje uždirbančių asmenų įsidarbinimui ir dirbtų valandų skaičiui, nes sudaroma didelė ribinių mokesčių našta¹⁴. Todėl, kaip patvirtina EIGE, apmokestinimas daro didelį poveikį moterų finansinei nepriklausomybei¹⁵.
18. Dėl nepakankamos moterų finansinės nepriklausomybės didėja jų skurdo ar socialinės atskirties rizika, o prielaida, kad namų ūkyje yra vienodai paskirstomi ištekliai, gali slėpti tikrąjį lyčių nelygybės skurdo ir nepritekliaus srityje mastą.
19. Šiuo metu turimi pajamų statistiniai duomenys neleidžia atlikti išsamios lyčių lygybės analizės, nes neturima duomenų apie kiekvieną namų ūkio narį arba juose neatsispindi skirtumai moterų ir vyrų atveju¹⁶. Taip pat trūksta suskirstytų duomenų apie turtą ir santaupas. Todėl moterų pajamų dalis namų ūkyje paprastai laikoma didesne nei yra iš tikrųjų, o moterų skurdo ir materialinio nepritekliaus rizika – mažesne nei yra iš tikrųjų.

---

¹⁴ 2024 m. bendra užimtumo ataskaita, p. 57.

¹⁵ EIGE (2024 m.), *Financial independence and gender equality* (Finansinė nepriklausomybė ir lyčių lygybė) (dok. 9019/24, p. xii–xiii ir p. 54–56).

¹⁶ Eurostatas. *EU statistics on income and living conditions (EU-SILC) methodology – monetary poverty of elderly people (ES statistikos apie pajamas ir gyvenimo sąlygas (ES SPGS) rinkimo metodika. Vyresnio amžiaus asmenų finansinis skurdas)*.

20. Galiausiai, remiantis EIGE tyrimo duomenimis, finansinė priklausomybė yra susijusi su įvairiomis neigiamomis pasekmėmis, įskaitant prastesnę fizinę bei psichikos sveikatą, mažesnes galimybes mokytis, dirbti mokamą darbą ir imtis verslo veiklos. Be to, moterų finansinė priklausomybė nuo savo partnerių gali tapti kliūtimi moterims pasitraukti iš smurtinių santykių ar juos nutraukti, todėl joms kyla didesnė rizika patirti artimo partnerio smurtą. Eurostato atlikto ES tyrimo dėl smurto dėl lyties prieš moteris ir kitų formų tarpasmeninio smurto (EU-GBV) duomenys rodo ekonominio smurto paplitimą: 4–18 % moterų nurodė, kad jų partneriai joms neleidžia dirbti arba kontroliuoja šeimos finansus ir perdėtai kontroliuoja jų asmenines išlaidas.
21. Šios išvados grindžiamos anksčiau atlikto darbo rezultatais ir politiniais įsipareigojimais, kuriuos, be kita ko, priede išvardytuose dokumentuose pareiškė Taryba, Komisija bei Europos Parlamentas ir atitinkami šios srities suinteresuotieji subjektai.

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA RAGINA VALSTYBES NARES pagal savo kompetenciją:

22. Sistemingai integruoti lyčių lygybės perspektyvą į ekonominę bei finansų politiką ir teisės aktus, visų pirma:

- a) toliau skatinant moterų, ypač norinčių patekti, sugrįžti į darbo rinką arba joje pasilikti, dalyvavimą darbo rinkoje, pavyzdžiui, nustatant mokesčių ir išmokų sistemas, visų pirma nustatant paskatas dirbti ir šalinant paskatas nedirbti, ypač antrųjų šeimoje uždirbančių asmenų atžvilgiu. Tai galėtų apimti veiksmus, *inter alia*, susijusius su porų bendru apmokestinimu¹⁷, kaip nurodyta 2024 m. bendroje užimtumo ataskaitoje;
- b) užtikrinant lyčiai atžvalgią paramą moterims, kad joms būtų lengviau patekti arba sugrįžti į darbo rinką, pavyzdžiui, siūlant mokymo programas, skirtas tam, kad moterys įgalėtų ir būtų gerinami jų įgūdžiai darbo rinkoje;
- c) skatinant toliau vykdyti mokslinius tyrimus ir gerinant galimybes gauti pagal lytis suskirstytus duomenis fiskalinės politikos srityje, taip pat išnagrinėjant galimybes įvertinti ir paaiškinti nelygybės apraiškas namų ūkiuose. Kai įmanoma ir aktualu, duomenys taip pat turėtų būti suskirstomi pagal amžių, negalią, namų ūkių sudėtį arba kilmę;
- d) sprendžiant vyrų ir moterų priežiūros pareigų skirtumo problemą, skatinant moteris ir vyrus vienodai dalytis nemokamos priežiūros bei namų ruošos pareigomis, visų pirma užtikrinant prieinamą, įperkamą ir kokybišką ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros bei ilgalaikės priežiūros infrastruktūrą ir paslaugas, laikantis Tarybos rekomendacijų dėl ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros ir dėl ilgalaikės priežiūros;
- e) keičiantis gerosios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su lyčiai atžvalgia analize, atlikta teisinių sistemų ir nuosavybės susitarimų, taikomų santuokoms ir kohabitacijos režimams ir šių santykių nutraukimui, srityje, ypač atsižvelgiant į jų poveikį moterų ir vyrų finansinei nepriklausomybei ir rizikai patirti ekonominį smurtą;

---

¹⁷ 2024 m. bendra užimtumo ataskaita, p. 12 ir p. 57–58.

- f) siekiant užtikrinti, kad į pensijų sistemas būtų integruota lyčių lygybės perspektyva ir kad jų aprėptis ir išmokos būtų pakankamos ir adekvačios, kad jos būtų teisingos ir padėtų užkirsti kelią senyvo amžiaus asmenų skurdui ir socialinei atskirčiai, ypatingą dėmesį skiriant asmenų, kurie yra nutraukę savo profesinę karjerą, kad galėtų rūpintis išlaikomais asmenimis, arba yra turėję laikino nedarbingumo laikotarpių. Svarbu, kad tokiose sistemose būtų atsižvelgiama į šiuolaikinės visuomenės raidą ir kintančias kohabitacijos formas, siekiant užtikrinti didesnę lyčių lygybę, kartu užtikrinant pensijų sistemų tvarumą;
- g) skatinant ir plėtojant pagal lytis suskirstytų duomenų apie individualizuotas pajamas ir pervedimus tarp namų ūkių ir pačiuose namų ūkiuose rinkimą ir analizę;
- h) skatinant, rengiant ir įgyvendinant strategijas, kuriomis būtų gerinama lyčių pusiausvyrą priimant sprendimus visuose sektoriuose, įskaitant visų pirma strategijas dėl moterų skaičiaus didinimo ekonomikos ir finansų politikos bei sprendimų priėmimo procesuose visais etapais ir visais lygmenimis.

23. Suteikti švietimo ir mokymo galimybių, kad visos mergaitės ir berniukai, moterys ir vyrai, kad ir kokios būtų jų atitinkamos situacijos ir aplinkybės, įgytų išsilavinimą ir gautų mokymą arba juos pagerintų, įskaitant finansinį raštingumą, kad būtų padidintos jų ateities perspektyvos užsitikrinant ir išlaikant finansinę nepriklausomybę.

24. Skatinti visų amžiaus grupių moterims skirtas lyčiai atžvalgas mokymosi visą gyvenimą ir mokymų galimybes, kurios būtų parengtos taip, kad būtų gerinamos finansinės ir skaitmeninės žinios ir įgūdžiai, pavyzdžiui, gebėjimas skaičiuoti ir raštingumas, be kita ko, siūlant dalyvauti pameistrystėse, internetiniuose mokymo kursuose ar kitas galimybes, kuriomis, be kita ko, iš sąveikinės perspektyvos, būtų atsižvelgiama į įvairias kliūtis, su kuriomis jos gali susidurti (pavyzdžiui, pašalinimą iš darbo rinkos, galimybių naudotis finansinėmis paslaugomis neturėjimą arba jų neišmanymą, galios ir kontrolės trūkumą, taip pat lyčių skaitmeninį atotrūkį).
25. Remti priemones, kuriomis skatinamas moterų verslumas, verslo nuosavybė ir galimybės naudotis finansiniais ištekliais, be kita ko, pasitelkiant specialias tarpusavio mokymosi programas.
26. Skatinti koordinuotą darbo rinkos, taip pat socialinių, finansų, švietimo ir mokymo sričių įstaigų bei subjektų, įskaitant privatųjį ir viešąjį sektorius, tarpusavio bendradarbiavimą, kad būtų suformuotas išsamesnis lyčių perspektyva grindžiamas supratimas apie veiksmus, susijusius su finansine nepriklausomybe ir elgesiu (t. y. su teisių į pensiją kaupimu, su smurto dėl lyties, įskaitant ekonominį smurtą, rizika, su finansų įvairinimo strategijomis bei rizika ir t. t.).
27. Skatinti privačiojo sektoriaus dalyvavimą gerinant lygias galimybes ir moterų ekonominį įgalėjimą, be kita ko, kuriant darbo aplinką, kurioje pirmenybė būtų teikiama lyčių lygybei ir įtraukčiai, taip pat taikant kitas moterų finansinės nepriklausomybės skatinimo priemones.
28. Užtikrinti, kad į kovos su smurtu dėl lyties veiksmų planus, numatytus būsimoje direktyvoje dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje,¹⁸ būtų įtrauktos kovos su ekonominiu smurtu ir moterų rėmimo jų socialinės ir profesinės reintegracijos procese tikslinės priemonės.

---

¹⁸ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje (COM (2022) 105)

29. Užtikrinti koordinuotą nacionalinės politikos, kuria siekiama užkirsti kelią ekonominiam smurtui ir visų formų prievartinei kontrolei, valdymą, įskaitant, pavyzdžiui, priemones paskolų ir skolų, dėl kurių vienas iš partnerių yra sudaręs sutartis namų ūkio vardu be kito partnerio sutikimo, problemai spręsti.
30. Skatinti kokybiškų ir prieinamų finansinių ir užimtumo konsultavimo paslaugų prieinamumą smurto artimoje aplinkoje aukoms, ypač patyrusioms ekonominį smurtą ar prievartą.
31. Didinti informuotumą, ypač tarp jaunimo, apie naudingus, nesmurtinius ir vienodu požiūriu pagrįstus finansinių klausimų sprendimo būdus intymių santykių kontekste.
32. Užtikrinti lyčiai atžvalgius mokslinius tyrimus ir dirbti siekiant rinkti, analizuoti ir skelbti pagal lytį suskirstytus administracinius ir tyrimų duomenis apie ekonominį smurtą ir jo sąsajas su finansine priklausomybe ir nepriklausomybe, atsižvelgiant į minimaliuosius duomenų apie smurtą prieš moteris rinkimo standartus, nustatytus būsimoje Direktyvoje dėl smurto prieš moteris.

RAGINA EUROPOS KOMISIJĄ IR VALSTYBES NARES pagal savo atitinkamą kompetenciją ir gerbiant socialinių partnerių vaidmenį ir autonomiją:

33. Stiprinti priemones, kuriomis užtikrinama, kad būtų pasiekti Pekino veiksmų platformos tikslai, taip pat įgyvendinta JT darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m.:
- a) dedant pastangas panaikinti vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumą, be kita ko, laiku ir veiksmingai perkeltiant į nacionalinę teisę ir įgyvendinant Darbo užmokesčio skaidrumo direktyvą;
  - b) taikant dvejopą požiūrį į lyčių lygybę vykdant konkrečią lyčių lygybės politiką ir priemones, kartu sistemingai įtraukiant lyčių aspekto integravimo perspektyvą į socialinę, finansinę ir ekonominę politiką, programas ir biudžetus, kad būtų nustatyta ir veiksmingai mažinama lyčių nelygybė šiose srityse;
  - c) rengiant ir platinant patarimus arba gaires moterų ekonominio įgalėjimo ir finansinės nepriklausomybės klausimais, taip pat rengiant atitinkamas informuotumo didinimo kampanijas, į kurias būtų įtraukiami šiuo klausimu kompetentingi subjektai, pavyzdžiui, lygybės įstaigos, arba ekspertai;
  - d) toliau gerinant profesinio, šeimos ir asmeninio gyvenimo pusiausvyrą veiksmingai įgyvendinant ir taikant Profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros direktyvą, Europos priežiūros strategiją ir Tarybos rekomendacijas dėl ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros ir dėl ilgalaikės priežiūros, visų pirma kad moterims būtų sudarytos palankesnės sąlygos dalyvauti darbo rinkoje;
  - e) apsveriant tolesnes kovos su ekonominiu smurtu priemones, kuriomis būtų siekiama platesnio tikslo veiksmingai panaikinti visų formų smurtą dėl lyties ir diskriminaciją, visų pirma daugialypę diskriminaciją, įskaitant sąveikinę diskriminaciją.
34. Skatinti priemones smurto artimoje aplinkoje aukoms remti, įskaitant priemones, padedančias joms išsaugoti arba įgyti finansinę nepriklausomybę, pavyzdžiui, padedančias išsaugoti darbą, arba priemones, kuriomis numatomos mokamos nedarbo atostogos.

35. Kartu su Socialinės apsaugos komitetu (SAK) ir Užimtumo komitetu (EMCO) rengti suderintus ir reguliariai renkamus duomenis apie individualų turtą, suskirstytus pagal lytį ir kitus sąveikinius socialinius požymius, ir apsvarstyti galimybę ateityje šiuos duomenis įtraukti į ES SPGS.
36. Į atitinkamus ES tyrimus įtraukti klausimus apie pajamas ir išlaidas individualiu lygmeniu, apie pajamų sujungimą ir pajamų pasidalijimą, suskirstytus pagal lytį ir pajamų rūšį, ir, jei aktualu, kitus svarbius kintamuosius.
37. Atsižvelgti į būsimo europinio tyrimo, grindžiamo ES tyrimu dėl smurto dėl lyties ir kitų formų tarpasmeninio smurto, kurį koordinuoja Eurostatas ir remia EIGE bei Europos pagrindinių teisių agentūra (FRA), rezultatus ir juos skleisti.
38. Sudaryti palankesnes sąlygas tarpusavio mokymuisi ir propaguoti subjektų, dalyvaujančių moterų ekonominio įgalėjimo ir finansinės nepriklausomybės skatinimo veikloje ir sprendžiančių ekonominio smurto problemas, gerąją praktiką.
39. Toliau kovoti su lyčių stereotipais, seksizmu, lyčių vaidmenimis ir lyčių normomis, įskaitant tuos, dėl kurių vyrams paprastai suteikiamas pagrindinis vaidmuo priimant finansinius sprendimus, taip pat remti tikslines programas, skirtas įtraukti vyrus ir berniukus į kovą su lyčių stereotipais ir diskriminacija. Skatinti stereotipų nevaržomą vienodą neapmokamos priežiūros ir namų ruošos darbų pasiskirstymą tarp moterų ir vyrų. Skatinti mergaites, berniukus, moteris ir vyrus rinktis švietimo sritis ir profesijas pagal savo gebėjimus ir įgūdžius, nesivadovaujant lyčių stereotipais, siekiant padidinti vyrų dalį tokiose profesijų srityse kaip priežiūra ir ikimokyklinis ugdymas, kur šiuo metu gerokai daugiau moterų, ir padidinti moterų dalyvavimą STEM¹⁹ srityse.

---

¹⁹ Gamtos mokslai, technologijos, inžinerija ir matematika.

RAGINA EUROPOS KOMISIJA:

40. Remti moterų finansinės nepriklausomybės, kaip daugialypės koncepcijos, apimančios pajamas, turtą ir galią / kontrolę, mokslinius tyrimus, kad būtų galima susidaryti išsamesnį vaizdą apie daugelį lyčių nelygybės aspektų.
41. Rengiantis diskusijoms SAK ir EMCO, siekti parengti standartinius finansinės nepriklausomybės stebėsenos rodiklius, bendradarbiaujant su EIGE ir prisidedant Eurostatui. Į galimus būsimus ES masto tyrimus dėl smurto dėl lyties ir smurto artimoje aplinkoje įtraukti atitinkamus ekonominio smurto rodiklius.
42. Padėti valstybėms narėms rengti ir įgyvendinti veiksmingas lyčių pusiausvyros gerinimo ekonominėje ir finansų politikos ir sprendimų priėmimo srityse strategijas, visų pirma stebint, ar tinkamai įgyvendinama ir taikoma Direktyva dėl biržinių bendrovių direktorių pareigas einančių asmenų lyčių pusiausvyros gerinimo ir susijusių priemonių.
43. Toliau remti valstybes nares dėl būdų, kaip nacionalinės mokesčių ir išmokų sistemos gali veikti kaip finansinės paskatos arba atgrasomosios priemonės antrųjų šeimoje uždirbančių asmenų įsidarbinimui²⁰, be kita ko, įgyvendinant iniciatyvas, kuriomis siekiama sumažinti nevienodą finansinę apmokestinimo našta, tenkančią antrajam šeimoje uždirbančiam asmeniui, pavyzdžiui, skatinant individualizuoti pajamų mokesčio schemas.
44. Stiprinti lyčių aspekto integravimą į ES ekonominę politiką, be kita ko, į Europos semestrą.
45. Skatinti tolesnius mokslinius tyrimus ir rinkti pagal lytį suskirstytus duomenis apie priežiūros ekonomiką, priežiūros poreikius ir priežiūros srities profesijas, taip pat apie formalųjų ir neformaliųjų prižiūriniųjų asmenų statusą ir jų darbo sąlygas, atsižvelgiant į Europos priežiūros strategiją.

---

²⁰ 2024 m. bendra užimtumo ataskaita, p. 57–58.

Žr., pvz.:

Rastrigina, O., Verashchagina, A., *Secondary earners and fiscal policies in Europe (Antrieji šeimoje uždirbantys asmenys ir fiskalinė politika Europoje)*, Europos Komisijos užsakytas tyrimas, Teisingumo ir vartotojų reikalų generalinis direktoratas, Leidinių biuras, 2015 m., Prieiga per internetą: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/a48ea2ce-7eef-4106-afe2-692a9de13d5e> ; ir

Europos Komisija, Ekonomikos ir finansų reikalų generalinis direktoratas, *The Macro-Economic Benefits of Gender Equality (Makroekonominė lyčių lygybės nauda)*, Ekonominė apžvalga 071, 2022 m. kovo mėn., Prieiga per internetą: https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/e1e9946c-6b83-4df5-ae38-8baadeb22bee_en?filename=eb071_en.pdf.

46. Toliau stebėti pažangą, kiek tai susiję su teisės aktais, politika ir priemonėmis, skirtomis vyrų ir moterų darbo užmokesčio ir pensijų skirtumams mažinti, remiantis esamais procesais, visų pirma kas trejus metus rengiama Pensijų adekvatumo ataskaita, ir toliau dalytis gerosios praktikos pavyzdžiais šioje srityje.
47. Remti lyčiai atžvalgių švietimo ir mokymo programų finansavimą, kad būtų gerinamos finansinės žinios ir įgūdžiai, įskaitant gebėjimą skaičiuoti ir finansinį ir skaitmeninį raštingumą, daugiausia dėmesio skiriant moterims ir mergaitėms.
48. Rengti informuotumo apie naujas darbuotojų teises, numatytas Darbo užmokesčio skaidrumo direktyvoje ir Profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros direktyvoje, didinimo kampanijas, siekiant užtikrinti, kad piliečiai žinotų savo teises ir galėtų jomis naudotis.
49. Stebėti pažangą ir informuotumą ir dalytis gerosios praktikos pavyzdžiais apie politiką, kuria siekiama spręsti lyčių nelygybės problemą, visų pirma kiek tai susiję su Tarybos rekomendacija dėl pakankamų minimalių pajamų ir Europos priežiūros strategija, įskaitant Tarybos rekomendacijas dėl ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros ir dėl ilgalaikės priežiūros, taip pat su Profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros direktyva, Minimaliojo darbo užmokesčio direktyva ir Darbo užmokesčio skaidrumo direktyva.
50. Toliau dirbti 2020–2025 m. lyčių lygybės strategijoje nurodytose srityse ir užtikrinti, kad ilgalaikis strateginis įsipareigojimas didinti lyčių lygybę būtų išlaikytas ir toliau sustiprintas po 2025 m., remiantis tvirtais tolesniais instituciniais veiksmais, įskaitant naują strategiją, kurioje būtų nustatyti ES lygmens prioritetai ir kuri būtų veiksmų nacionaliniu lygmeniu kelrodis.

Šaltiniai

1. ES tarpinstituciniai dokumentai

Europos Komisija, Generalinis sekretoriatas, *Europos socialinių teisių ramstis*, Leidinių biuras, 2017 m., <https://data.europa.eu/doi/10.2792/95934>

2024 m. bendra užimtumo ataskaita (dok. 6073/24)

2. ES teisės aktai

2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1158 dėl tėvų ir prižiūrėtojų asmenų profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros, kuria panaikinama Tarybos direktyva 2010/18/ES (OL L 188, 2019 7 12, p. 79–93)

2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17–75)

2022 m. lapkričio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2022/2381 dėl biržinių bendrovių direktorių pareigas einančių asmenų lyčių pusiausvyros gerinimo ir susijusių priemonių (OL L 315, 2022 12 7, p. 44–59)

2023 m. gegužės 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2023/970, kuria, nustatant darbo užmokesčio skaidrumo ir vykdymo užtikrinimo mechanizmus, griežčiau taikomas vienodo vyrų ir moterų darbo užmokesčio už vienodą arba vienodos vertės darbą principas (OL L 132, 2023 5 17, p. 21–44)

3. Taryba

2019 m. birželio 13 d. Tarybos išvados „Vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumo panaikinimas. Pagrindinė politika ir priemonės“ (dok. 10349/19)

2019 m. spalio 24 d. Tarybos išvados dėl gerbūvio ekonomikos (dok. 13432/19)

2019 m. gruodžio 10 d. Tarybos išvados „Lyčių lygybe grindžiama ekonomika ES. Tolesni veiksmai“ (dok. 14938/19)

2020 m. gruodžio 1 d. Tarybos išvados „Vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumo mažinimas. Apmokamo darbo ir neapmokamo priežiūros darbo vertės nustatymas ir padalijimas“ (dok. 13584/20)

Tarybos rekomendacija dėl galimybės gauti įperkamas, kokybiškas ilgalaikės priežiūros paslaugas (OL C 476, 2022 12 15, p. 1)

Tarybos rekomendacija dėl ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros: Barselonos tikslai iki 2030 m. (OL C 484, 2022 12 20, p. 1)

2023 m. birželio 12 d. Tarybos išvados dėl lyčių lygybės perspektyvos integravimo į politiką, programas ir biudžetus (dok. 9684/23)

2023 m. lapkričio 29 d. Tarybos išvados dėl priežiūros visą gyvenimą sistemų pertvarkos pereinant prie holistinių, į asmenį orientuotų ir bendruomeninių modelių, kuriais atsižvelgiama į lyčių perspektyvą (dok. 16094/1/23 REV1)

4. Europos Komisija

„Lygybės sąjunga 2020–2025 m. lyčių lygybės strategija“. Dok. 6678/20. (Komisijos nuoroda: COM(2020) 152 final)

Europos priežiūros strategija priežiūrą teikiantiems ir prižiūrimiems asmenims (2022 m.) (Komisijos nuoroda: COM(2022) 440 final)

2012 m. rugsėjo 17 d. Komisijos sprendimas dėl Eurostato (2012/504/ES)

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje (COM(2022) 105 final)

EU statistics on income and living conditions (EU-SILC) methodology – monetary poverty of elderly people (ES statistikos apie pajamas ir gyvenimo sąlygas (ES SPGS) rinkimo metodika. Vyresnio amžiaus asmenų finansinis skurdas), Eurostatas, 2022 m.

Gender Pension Gap by age group (Vyrų ir moterų pensijų skirtumas pagal amžiaus grupę), Eurostatas, 2022 m.

Gender pay gap statistics (Vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumo statistika), Eurostatas, 2023 m.

5. Europos lyčių lygybės institutas (EIGE)

Gender Impact Assessment: Gender Mainstreaming Toolkit (Poveikio lytims vertinimas. Lyčių aspekto integravimo priemonių rinkinys, 2016 m.)

Lyčių lygybės ekonominė nauda Europos Sąjungoje, 2023 m.

A Better Work-Life Balance: Bridging the gender care gap (Geresnė profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyra: sumažinti vyrų ir moterų priežiūros pareigų skirtumą), 2023 m.

Financial independence and gender equality: joining the dots between income, wealth and power (Finansinė nepriklausomybė ir lyčių lygybė: pajamų, turto ir galios sąsajos) (dok. 9019/24)

6. Jungtinės Tautos

The Beijing Declaration and Platform for Action (UN agenda for gender equality and women's empowerment) (Pekino deklaracija ir veiksmų platforma (JT darbotvarkė dėl lyčių lygybės ir moterų įgalėjimo))

Konvencija dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims (CEDAW)
